

Metodbeskrivning för riskbedömning av kund

Version 1.0

4 juli 2025

Innehåll

Inledning	2
Definition av risknivåer	2
Princip för riskbedömning	2
Metod för allmän riskbedömning	3
Härledning av hotnivåer per verksamhetsområde enligt myndighetska- talog	3
Motivering av sårbarhetsnivåer per tjänst	7
Exempel på tillämpning av riskmatrisen	7
Riskenivåer vid konstant sårbarhet	8
Justering för ackumulerade riskfaktorer	9
Grundrisk	9
Justering med särskilda riskfaktorer	9
Total riskberäkning	9

Inledning

Denna metodbeskrivning fastställer hur vi som redovisningsbyrå genomför riskbedömningen av kunder, både vid antagandet av nya uppdrag och vid den löpande uppdateringen av befintliga kunders riskprofiler. Syftet är att säkerställa en enhetlig och rättssäker tillämpning av penningtvättslagstiftningens krav på kundkännedom och riskklassificering.

För att upprätthålla ett aktuellt och rättssäkert arbetssätt uppdateras detta dokument minst en gång per år, eller vid behov till följd av ändrad lagstiftning, vägledning från tillsynsmyndigheter eller interna riskobservationer. Ansvarig för uppdatering och godkännande är den verksamhetsansvarige. Vid varje ändring uppdateras dokumentets versionsnummer.

Definition av risknivåer

För att kunna uppfylla penningtvättslagens krav på riskbaserade åtgärder (2 kap. 1 § och 3 §) krävs en systematisk och dokumenterad metod för att identifiera och bedöma risker.

Vi inleder därför med en definition av de risknivåer som tillämpas i vår verksamhet. Risknivån utgör en kombination av externa hot (kundrisk) och interna sårbarheter (tjänstens känslighet), vilket ligger till grund för beslut om kontrollåtgärder och kundacceptans.

- **Hot** – den yttre risken: i vilken grad en viss kundtyp eller verksamhet kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Bedömningen utgår från den nationella riskbedömningen och avser hur attraktiv kunden är för kriminella aktörer.
- **Sårbarhet** – den inre risken: i vilken utsträckning våra egna tjänster kan manipuleras eller missbrukas utan att det upptäcks. Faktorer inkluderar dokumentation, kontrollrutiner, spårbarhet och insyn.

Princip för riskbedömning

Vi tillämpar en enkel och transparent modell där:

$$\text{Risknivå} = \text{Hot (kund)} \times \text{Sårbarhet (tjänst)}$$

Hotnivån hämtas från den *Nationella riskbedömningen av penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige 2020/2021*¹. Sårbarhetsnivån fastställs internt för varje tjänst utifrån dess kontrollbarhet.

Syftet är att styra vilka åtgärder som krävs enligt penningtvättslagen, med riskpoängen som beslutsunderlag.

---

¹<https://www.ekobrottsmyndigheten.se/wp-content/uploads/2021/05/nationell-riskbedomning-av-penningtvatt-och-finansiering-av-terrorism-2020-2021.pdf>

Metod för allmän riskbedömning

Vår metod för allmän riskbedömning baseras på den riskmatris och skala som presenteras i *Nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism 2020/2021*, utgiven av bland andra Finansdepartementet, Polismyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Finansinspektionen.

Riskenivå beräknas genom att multiplicera en bedömd hotnivå med en bedömd sårbarhetsnivå enligt följande formel:

$$\text{Risknivå} = \text{Hotnivå} \times \text{Sårbarhetsnivå}$$

Varje komponent bedöms på en fyrgradig skala:

- 1 = Låg
- 2 = Medel
- 3 = Betydande
- 4 = Hög

Skalan följer den semikvantitativa metodik som används i den nationella riskbedömningen (bilaga ”Process och metod”, s. 123 ff.). Genom att använda denna metod säkerställs att vår klassificering är spårbar, jämförbar och förankrad i myndighetsgemensamma riktlinjer.

För varje kombination av kundtyp och tjänst motiverar vi bedömda siffror i separata tabeller i efterföljande avsnitt.

Härledning av hotnivåer per verksamhetsområde enligt myndighetskatalog

Som underlag för vår generella riskbedömning har vi utgått från den myndighetsgemensamma rapporten *Nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige 2020/2021*, utgiven av Ekobrottsmyndigheten, Polismyndigheten, Finansinspektionen m.fl.

Dokumentet innehåller i kapitel 7 (s. 39–117) en sektorskatalog där samtliga verksamhetsområden som omfattas av penningtvättslagstiftningen bedöms individuellt utifrån risken att utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. För varje sektor anges en risknivå i termerna *låg*, *medel*, *betydande* eller *hög*, med tillhörande motivering.

Följande tabell återger dessa myndighetsbedömningar, som vi använder som referens vid klassificering av våra kunders branschtillhörighet:

Verksamhetsområde	Hotnivå
Bank- eller finansieringsrörelse	Betydande
Livförsäkringsrörelse	Medel
Värdepappersrörelse	Medel
Valutaväxling, finansiell verksamhet	Hög
Försäkringsförmedlare	Medel
Utgivare av elektroniska pengar	Betydande
Fondförvaltning	Medel
Betalningsinstitut	Betydande
Registrerade betaltjänstleverantörer	Betydande
Verksamhet med konsumentkrediter	Medel
Verksamhet med bostadskrediter	Medel
Fastighetsmäklare med fullständig registrering	Betydande
Varuhandlare (inkl. e-handel i tillämpliga fall)	Hög
Pantbank	Medel
Bokförings- och revisionstjänster	Betydande
Skatterådgivare	Betydande
Oberoende jurist	Betydande
Bolagsbildare och företagmäklare	Hög
Kontorshotell och postboxföretag	Betydande
Trustförvaltare	Hög
Styrelsrepresentation, nominella aktieägare	Medel
Verksamhet som auktoriserad och godkänd revisor	Medel
Advokater och advokatbyråer	Medel
Svenska spelmarknaden	Hög

De ovanstående nivåerna återspeglar den kvalitativa skala som används i den nationella riskbedömningen. Noterbart är att *betydande* utgör en separat riskkategori mellan *medel* och *hög* och bör hanteras som ett distinkt värde vid kvantifiering.

Den fullständiga rapporten finns tillgänglig via Ekobrottsmyndighetens webbplats och vi hänvisar uttryckligen till denna källa för att säkerställa spårbarhet, förankring och legitimitet i vår klassificeringsmodell.

Översättning av hotnivåer till numerisk skala

För att möjliggöra en enhetlig och kvantitativ tillämpning av riskbedömningen har vi översatt myndigheternas verbala riskkategorier till en numerisk skala enligt följande:

Benämning i myndighetsrapport	Numeriskt värde i vår modell
Låg	1
Medel	2
Betydande	3
Hög	4

Vi tillämpar denna fyrgradiga skala både för hotnivå (extern exponering) och sårbarhetsnivå (intern kontrollförmåga). Den resulterande risknivån erhålls genom multiplikation:

$$\text{Riskvärde} = \text{Hotnivå} \times \text{Sårbarhetsnivå}$$

Detta ger ett slutligt intervall från 1 till 16 och ligger till grund för våra prioriteringar och åtgärdsplaner.

Exempel: En restaurangverksamhet med hotnivå 4 och en tillhandahållen tjänst med sårbarhetsnivå 2 får ett sammanlagt riskvärde på $4 \times 2 = 8$.

Kommunalt fastighetsbolag – Hotnivå 1 (låg)

Kunden är en kommunalt ägd juridisk person och betraktas därmed som offentlig aktör. Sådana aktörer omfattas av offentlighetsprincipen, interna revisionskrav samt upphandlingslagstiftning, vilket tillsammans medför ett högt mått av transparens och dokumentationsplikt.

Enligt den nationella riskbedömningen (s. 17 och 38) bedöms risken för att offentliga verksamheter används för penningtvätt generellt som låg. Det saknas i regel kommersiella incitament för att möjliggöra eller dölja olagliga transaktioner, och kontrollsystemen är robusta.

Mot denna bakgrund tilldelas hotnivån för denna kundkategori värdet **1 – låg extern risk**.

Bygg-, städ-, restaurang- och transportbranschen – Hotnivå 4 (hög)

Den *Nationella riskbedömningen av penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige 2020/2021* konstaterar följande (s. 15):

Stora belopp kommer traditionellt sett bland annat från skattebrott. Dessa är till stor del relaterade till oredovisade skatter och avgifter gällande arbetskraft inom främst bygg-, städ- och transportsektorn.

Vidare anges (kap. 7.15, s. 91):

Det är vanligt att [redovisningsföretag] har kunder inom branscher som är kända för att vara mer utsatta för ekonomisk brottslighet än andra, till exempel inom bygg- och restaurangbranschen. [...] Möjligheten att bedriva penningtvätt i sektorn bedöms som hög.

Utifrån detta bedömer vi följande branscher som särskilt exponerade för hot kopplade till penningtvätt:

- **Byggföretag** – karaktäriseras av förekomst av osund konkurrens, arbetskraftsrelaterad brottslighet och systematiska fakturabedrägerier.

- **Städföretag** – ofta beroende av lågavlönad arbetskraft och kontroller som är svåra att upprätthålla, vilket ökar risken för skatteundandragande och svart arbetskraft.
- **Restaurangverksamheter** – ofta kontantintensiva och benägna till skatteundandragande, oredovisade löner samt manipulering av kassaflöden.
- **Transportverksamheter** – särskilt i underleverantörsledet noteras bristfälliga kontroller, svarta löner och utrymme för fiktiv fakturering.

Mot bakgrund av såväl myndighetsanalysen som vår operativa erfarenhet fastställer vi hotnivån till **4 – hög extern risk** för dessa kundtyper.

Motivering av sårbarhetsnivåer per tjänst

Vi väljer i denna analys att klassificera samtliga våra tjänster med sårbarhetsnivån **3 – betydande**, i linje med slutsatserna i den myndighetsgemensamma rapporten från 2020/2021. Tjänsterna bygger i stor utsträckning på kundens egna uppgifter och är därmed exponerade för manipulation, även om våra interna rutiner syftar till att motverka detta.

Vi tillämpar denna nivå som en försiktighetsåtgärd och är öppna för revidering vid förändrade förutsättningar eller vägledning från tillsynsmyndighet.

1. Löpande bokföring – Sårbarhet = 3 (betydande)

Enligt den nationella riskbedömningen (kap. 7.15, s. 91) är redovisningsbyråer en särskilt utsatt sektor eftersom de i praktiken kan möjliggöra eller maskera brott genom manipulativ bokföring. Tjänsten bygger på kundens underlag och är ofta beroende av kundens ärlighet. Vi bedömer därför sårbarheten som **betydande**.

2. Momsdeklaration – Sårbarhet = 3 (betydande)

Momsfusk utgör enligt rapporten ett vanligt och välkänt modus för ekonomisk brottslighet (s. 40–41). Även om deklarationen i sig är formlig, är underlaget mottagligt för manipulation. Därför klassificeras sårbarheten som **betydande**.

3. Årsbokslut/Årsredovisning – Sårbarhet = 3 (betydande)

Årsbokslut och årsredovisningar är till stor del sammanställningar av redan hanterade transaktioner, men enligt rapporten (s. 85) används de i hög grad för att vilseleda banker och myndigheter. Detta innebär en betydande sårbarhet eftersom manipulation ofta sker genom selektiv presentation av data.

4. Inkomstdeklaration – Sårbarhet = 3 (betydande)

Trots att deklarationen skickas till Skatteverket sker själva datainsamlingen internt eller via konsult. Deklarationen är därför beroende av kundens rapportering och dokumentation, vilket öppnar för otillbörlig påverkan. Riskbedömningen stöder att sårbarheten för denna typ av tjänst bedöms som **betydande**.

Exempel på tillämpning av riskmatrisen

För att tydliggöra hur vår riskbedömning omsätts i praktiken ger vi här ett konkret exempel. Vi visar hur våra tjänster relaterar till olika kundtyper utifrån två axlar: hot och sårbarhet.

Varje kombination ger upphov till en risknivå genom att multiplicera de två värdena. Den resulterande risken ($\text{Hot} \times \text{Sårbarhet}$) ligger till grund för vår uppföljning, dokumentation och val av rutiner.

Tjänst / Kundtyp	Kommunalt bolag (Hot 1)	Restaurang (Hot 4)
Löpande bokföring (Sårbarhet 3)	$1 \times 3 = 3$	$4 \times 3 = 12$
Momsdeklaration (3)	$1 \times 3 = 3$	$4 \times 3 = 12$
Årsbokslut (3)	$1 \times 3 = 3$	$4 \times 3 = 12$
Inkomstdeklaration (3)	$1 \times 3 = 3$	$4 \times 3 = 12$

Kommentar till metod och tillämpning

Denna tabell visar hur risknivån för samma tjänst varierar beroende på kundens verksamhetstyp. Exempelvis ger en restaurangkund som vi bistår med inkomstdeklaration en riskpoäng på 12 ($\text{Hot} = 3$, $\text{Sårbarhet} = 4$), vilket klassificeras som *hög risk*. I ett sådant fall krävs ytterligare åtgärder enligt vår interna rutin, såsom förstärkt kundkännedom och manuell granskning av verifikat från kontantkassa.

Däremot ger samma tjänst till ett kommunalt fastighetsbolag en riskpoäng på endast 4, vilket klassificeras som *låg till medelrisk* och motiverar standardrutiner.

Riskenivåer vid konstant sårbarhet

Eftersom vi i denna analys har fastställt en konstant sårbarhetsnivå på **3 (betydande)**, medför detta att enbart hotnivån avgör den slutliga riskklassificeringen.

Riskenivåen beräknas enligt:

$$\text{Riskvärde} = \text{Hotnivå} \times 3$$

Detta ger följande intervall:

- **Låg risk:** 1–3
- **Normal risk:** 4–6
- **Hög risk:** 7–12

För hög riskbedömning tillämpas en **semikontinuerlig skala** där själva poängvärdet fungerar som indikator på graden av exponering, enligt följande modell:

Riskklass: Hög **Poäng:** 7 (låggradig hög risk), 12 (höggradig hög risk)

Detta möjliggör prioritering och differentiering inom samma riskklass, och fungerar som stöd för manuella kontrollbeslut och dokumenterade åtgärder. Risknivån dokumenteras som en **tupel**:

(Riskklass, Riskvärde)   exempelvis: (Hög, 7)

Justering för ackumulerade riskfaktorer

Utöver den grundläggande riskberäkningen enligt modellen $Hot \times Sårbarhet$, kan vissa faktorer indikera särskild risk och därför motivera en justerad totalpoäng. Dessa faktorer fungerar ackumulerande och ska alltid tas i beaktande.

1. Grundrisk

Grundriskvärde = Hotnivå (1–4) $\times$ Sårbarhet (1–4) $\Rightarrow$ Värdeintervall: 1–16

2. Justering med särskilda riskfaktorer

Följande faktorer justerar upp det numeriska värdet även om grundrisk är måttlig:

Risikfaktor	Tilläggsponöng	Kommentar
Kunden är PEP	+4	Kräver alltid fördjupad kontroll enligt 3 kap. 18 §
Nyetablerad verksamhet	+2	Brist på historik ökar bedömd risk
Etablering i högriskland (EU-lista)	+3	Se EU:s aktuella lista över högriskländer
Komplex bolagsstruktur	+2	Exempelvis flera led av ägare eller utländska kopplingar
Negativ mediebevakning	+2	T.ex. granskande journalistik, svartlistning

3. Total riskberäkning

Total riskvärde = (Hot $\times$ Sårbarhet) + Justeringar

Klassificering:

- **1–3:** Låg risk
- **4–6:** Normal risk
- **7 och uppåt:** Hög risk

Exempel – Ackumulerad hög risk

Kunden driver en nyetablerad restaurang med affärsverksamhet i ett högriskland, och huvudmannen är PEP.

- Hotnivå: 4 (restaurang)
- Sårbarhet: 3 (bokföringstjänst)
- Grundrisk: $4 \times 3 = 12$
- Justeringar: PEP (+4), Högriskland (+3) = +7
- **Total risk:** $12 + 7 = 19 \rightarrow$ **Klass: Hög risk**

Kunden ska behandlas som förhöjd risk och omfattas av särskilda åtgärder enligt 3 kap. 18 § samt 4 kap. 1 § penningtvättslagen.